

Fennia- Ryhmäeläkevakuutus

Tuote-esite voimassa 1.9.2022 alkaen

Sisältö

Fennia-Ryhmäeläke yrityksen liiketoiminnan tukena	3
Vakuutuksen sisältö	3
Verotus ja lainsäädäntö	5
Vakuutussäästön sijoittaminen	5
Verkkopalvelu	6
Lainsäädäntö	6

Fennia-Ryhmäeläke yrityksen liiketoiminnan tukena

Nykyaikaisen ja menestyvän yrityksen tärkein voimavara on hyvinvoiva ja sitoutunut työyhteisö. Työntekijöille rakennettu sitouttamisohjelma ja sen pitkäjänteinen toteuttaminen on investointi yrityksen omaan tulevaisuuteen ja liiketaloudelliseen arvoon. Työntekijöille se on viesti yrityksen halusta menestyä markkinoilla myös tulevaisuudessa. Työntekijöiden työhyvinvoinnista huolehtiminen parantaa työilmapiiriä, tehostaa toimintaa ja näkyy mm. parempana asiakaspalveluna.

Vakuutuksen sisältö

Fennia-Ryhmäeläke on vapaamuotoinen kollektiivinen eläkevakuutus, jolla voidaan täydentää työntekijöiden lakisääteistä eläkettä tai varhentaa eläkkeelle siirtymistä. Ryhmäeläkevakuutukseen sisältyy varsinaisen eläketurvan lisäksi henkivakuutus turva vakuutetun kuoleman varalta sekä valinnaisena työkyvyttömyysturva.

Vakuutuksenottaja ja vakuutetut

Fennia-Ryhmäeläkevakuutuksen myöntää Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia. Vakuutuksenottaja on yritys tai muu yhteisö. Vakuutettavat henkilöt on yrityksessä työskenteleviä henkilöitä.

TYÖNTEKIJÄRYHMÄN MÄÄRITTÄMINEN

Vakuutuksella voidaan kattaa kaikki henkilökuntaan kuuluvat työntekijät tai muu kollektiivisesti määritelty työntekijäryhmä. Vakuutettavaan henkilöryhmään on kuuluttava vähintään kaksi työntekijää.

Vakuutettava ryhmä on muodostettava objektiivisin perustein. Ryhmämäärittelyyn pitää sisällyttää esim. henkilöiden asemaan, toimenkuvaan, ikään, työsuhteen alkamisajankohtaan tai johonkin muuhun objektiivisiin perustein valittuun kriteeriin. Vakuutuksesta syntyvä etu ei saa tosiasiallisesti kohdistua yksilöllisiin perustein valittuihin henkilöihin. Vakuutettavaan ryhmään voi kuulua myös yrityksessä työskenteleviä omistajayrittäjiä.

Vakuutusturvat

VANHUUSELÄKE

Ryhmäeläkevakuutuksen perusteella vakuutetulle maksetaan vanhuuseläkettä kertyneen vakuutussäästön ja sovitun eläkeajan mukaisesti. Eläkkeen alkamisikä sovitaan aina ryhmäkohtaisesti. Alin mahdollinen eläkkeen aloittamisikä on 55 vuotta. Eläkeikä voi olla pituudeltaan elinikäinen tai määräaikainen, kuitenkin vähintään kaksi vuotta. Eläkkeen maksaminen päättyy sovittuna määräaikana, vakuutussäästön tultua kokonaan eläkkeenä maksetuksi tai vakuutetun kuollessa.

HENKIVAKUUTUSTURVA

Ryhmäeläkkeeseen liittyy henkivakuutus turva, josta vakuutetun kuolemantapauksen sattuessa edunsaajalle maksettava korvaa vastaa vakuutussäästön määrää. Henkivakuutus turva päättyy vanhuuseläkkeen päättyessä, kuitenkin viimeistään 90 vuoden iässä.

TYÖKYVYTTÖMYYSTURVA

Ryhmäeläkkeeseen voidaan liittää myös turva pysyvän työkyvyttömyyden varalta. Sen perusteella vakuutetulle maksetaan vakuutussäästön määrää vastaava kertakorvaus tämän tultua pysyvästi työkyvyttömäksi.

VAKUUTUSSÄÄSTÖN NOSTAMINEN ENNEN ELÄKEAIKAA TYÖTTÖMYYDEN PERUSTEELLA

Jos vakuutettu on jäänyt työttömäksi, hänellä on oikeus nostaa vakuutussäästönsä jo ennen eläkeikää. Edellytyksenä on, että vakuutettu on ollut

työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ja on säästön nostaessaan edelleen työtön työnhakija.

Vakuutusmaksut

Yritys voi päättää joustavasti vakuutukseen maksettavien maksujen määrästä ja niiden ajankohdasta. Yritys voi pitää myös väli vuosia maksujen maksamisessa.

Vakuutusmaksut on jaettava vakuutettuun ryhmään kuuluvien vakuutettujen kesken jonkin kollektiivisen perusteen mukaisesti. Vakuutusmaksu voi olla vakuutettujen välillä erisuuruinen, kunhan jakoperuste on kollektiivinen. Jakomalli voi olla esim. tasajako tai palkkojen suhteessa. Maksut voidaan jakaa myös yrityksen oman kannustinjärjestelmän perusteella. Työntekijälle muodostuvan kokonaiseläke-edun on kuitenkin oltava kohtuullinen suhteessa työntekijän työpanokseen.

Vakuutussäästö ja sijoitus-suunnitelma

Vakuutus on sijoitussidonnainen, joten vakuutussäästön arvo on sidottu valittujen sijoituskohteiden arvonkehitykseen. Vakuutuksen tekemisen yhteydessä sovitaan sijoitussuunnitelmasta, jonka perusteella vakuutusmaksut ja vakuutussäästö liitetään sijoituskohteisiin.

Vakuutuksenottaja tai vakuutettu voi valita sijoituskohteet tuottotavoitteensa ja riskinsietokykynsä mukaan. Tarkempaa tietoa sijoituskohteista löytyy kohdasta Vakuutussäästön sijoittaminen.

Vakuutuksen voimassaolo

Vakuutuksen alkamisajankohta sovitaan vakuutus-sopimuksessa. Vakuutus päättyy, kun vakuutukseen ei enää kuulu vakuutettuja eikä eläkkeensaa-jia. Vakuutus päättyy myös, jos vakuutuksenottaja asetetaan konkurssiin.

Vakuutuksenottajalla on myös oikeus irtisanoa vakuutus-sopimus. Irtisanomistilanteessa vakuutetulla on aina vapaakirjaoikeus.

Vapaakirjaoikeus ja työntekijöiden sitouttaminen

Vapaakirjaoikeudella tarkoitetaan yrityksen työntekijälleen antamaa oikeutta, jonka perusteella

työntekijä saa kertyneet vakuutussäästöt eläkkeenä käyttöönsä myös silloin, jos hänen työsuhteensa päättyy ennen eläkeiän täyttämistä.

Vapaakirjaoikeudesta on sovittava aina ryhmittäin. Yhdellä vakuutetulla ei voi olla erilainen vapaakirjaoikeus verrattuna muihin samaan ryhmään kuuluviin työntekijöihin.

Vapaakirjaoikeutta voidaan myös rajoittaa esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

1) Työntekijä on oikeutettu vakuutusmaksujen perusteella maksettavaan eläkkeeseen, jos hän on vakuutukseen liittämishetkestä alkaen yrityksen palveluksessa tietyn ajan (esim. kolme vuotta).

2) Vapaakirjaoikeutta voidaan rajoittaa myös portaittain. On esimerkiksi mahdollista sopia, että työntekijä saa yhden vuoden jälkeen vapaakirjaoikeuden 20 prosenttiin vakuutussäästöstä, kahden vuoden jälkeen 50 prosenttiin vakuutussäästöstä ja kolmen vuoden jälkeen vapaakirjaoikeus koskee koko vakuutussäästöä.

Vapaakirjaoikeuden rajoittamista koskevan ehdon määrittelyssä on huomioitava laki työntekijöiden ja ammatinharjoittajien lisäeläkeoikeuksista, joka koskee ns. lähteviä työntekijöitä. Lähtevällä työntekijällä tarkoitetaan vakuutettua, jonka työsuhte vakuutuksenottajaan päättyy ennen vakuutus-sopimuksen mukaista eläkeikää ja joka siirtyy toiseen ETA-valtioon työnhakijaksi tai työntekijäksi. Lain mukaan lähtevä työntekijä saa vapaakirjaoikeuden viimeistään kolmen vuoden kuluttua vakuutukseen liittamisestä.

Vakuutussäästön takaisinosto

Vakuutuksenottaja voi tehdä vakuutussäästöjen takaisinoston vain silloin, jos vakuutetun työsuhte vakuutuksenottajaan päättyy, eikä vakuutetulla ole vapaakirjaoikeutta. Vakuutetun työsuhteen päättymisen vuoksi syntynyt takaisinostoarvo voidaan jakaa myös muille vakuutetuille kollektiivisen maksuperusteen mukaisesti.

Vakuutuksen kulut

Vakuutusmaksuista veloitetaan hinnaston mukainen maksupalkkio ja säästöstä vuotuiset hoitokulut, henkivakuutusturvan ja pysyvän työkyvyttömyyden turvan ylläpitämisestä perittävät maksut sekä mahdolliset toimenpidemaksut. Sijoituskohteena olevista sijoitusrahastoista ja varainhoitosalkuista veloitetaan niiden perimät palkkiot. Tarkempaa tietoa vakuutukseen liittyvistä kuluista saa erillisestä hinnastosta.

Työntekijän liittäminen vakuutussopimukseen ja poistaminen vakuutussopimuksesta

Vakuutuksen ottaja ilmoittaa Henki-Fennialle kaikki työntekijät, jotka täyttävät vakuutettavan ryhmän tunnusmerkit. Jos työntekijän työsuhde päättyy tai hän ei muutoin kuulu enää ryhmään, on asiasta ilmoitettava Henki-Fennialle. Myös uudet vakuutettavat on ilmoitettava aina viipymättä Henki-Fennialle.

Verotus ja lainsäädäntö

VAKUUTUSMAKSUJA KOSKEVA VEROTUS

Yrityksen maksamat ryhmäeläkemaksut ovat lähtökohtaisesti vakuutuksenottajayrityksen verotuksessa kokonaisuudessaan vähennyskelpoisia. Vakuutusmaksut voidaan vähentää elinkeinotoimintaan liittyvinä menoina. Maksuja ei lueta vakuutetun palkaksi, joten yrityksen ei tarvitse pidättää vakuutusmaksuista veroja eikä maksaa niihin liittyviä sivukuluja.

Poikkeus vakuutusmaksujen vähennyskelpoisuudelle on esimerkiksi tilanne, jossa työntekijälle on annettu valinnanmahdollisuus eläke-edun ja palkanmaksun välillä. Tällöin on mahdollista, että myös eläkevakuutusmaksut tulkitaan työntekijän palkaksi. Myöskään bonuspalkkioita tms. ei voida muuttaa eläkevakuutusmaksuiksi ilman veroseuraamuksia.

VAKUUTUSMAKSUT TYÖNTEKIJÄN VEROTUKSESSA

Vakuutusmaksuja ei katsota työntekijöiden palkaksi heidän henkilökohtaisessa verotuksessaan, jos maksut ovat kohtuullisia ja täyttävät verotuskäytännössä asetetut edellytykset.

MAKSETTAVAN ELÄKKEEN VEROTUS

Ryhmäeläkevakuutuksesta eläkeaikana maksettava eläke on lakisääteisen työeläkkeen tapaan saajalleen veronalaista ansiotuloa. Verotus tapahtuu näin ollen vakuutetun kokonaisansiotason perusteella.

OMISTAJATYÖNTEKIJÖIDEN VEROTUS

Omistajille järjestettyjen etujen verovähennyskelpoisuutta on arvioitava myös vähennyskelvottoman voitonjaon ja peitellyn osingon näkökulmasta. Omistajien yrityksestä saamien etujen on oltava kohtuullisia, ja niitä on verrattava yrityksessä

vastaavassa asemassa olevien ei-omistajien saamiin etuihin.

HENKIVAKUUTUSKORVAUKSEN VEROTUS

Vakuutetun lähiomaisille maksettavat henkivakuutuskorvaukset ovat perintöveron alaisia.

Lähiomaisia ovat suoraan ylenevässä ja alenevässä polvessa olevat perilliset, esimerkiksi aviopuoliso, lapset, lastenlapset ja vanhemmat. Avopuoliso katsotaan lähiomaiseksi, jos hän asuu vakuutetun kanssa yhdessä ja jos heillä on tai on ollut yhteinen lapsi tai he ovat aikaisemmin olleet keskenään avioliitossa.

Muulle edunsaajalle kuin lähiomaiselle maksettava henkivakuutuskorvaus on kokonaisuudessaan veronalaista pääomatuloa.

TYÖKYVYTTÖMYYSKORVAUKSEN VEROTUS

Pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettava kertakorvaus on verovapaa, kun edunsaajana on vakuutettu.

VEROLAINSÄÄDÄNTÖ

Vakuutusten verokohtelu riippuu kulloinkin voimassa olevasta lainsäädännöstä ja verotuskäytännöstä. Edellä on esitetty ryhmäeläkevakuutuksen verokohtelua 1.9.2022 voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti, kun henkilö on Suomessa yleisesti verovelvollinen. Henki-Fennia ei vastaa verotukseen mahdollisesti tulevista muutoksista.

Vakuutussäästön sijoittaminen

Sijoituskohteeksi voi valita varainhoitosalkkuja sekä sijoitusrahastoja. Henki-Fennia päättää, mitä sijoituskohteita vakuutukseen voidaan kulloinkin liittää. Valitut sijoituskohteet merkitään Henki-Fennian nimiin, joten vakuutuksenottajalla ei ole omistus- tai muuta oikeutta niihin.

VARAINHOITOSALKUT

Sijoituspäätöksiä helpottamaan Henki-Fennia tarjoaa varainhoitosalkkuja. Salkut ovat tuotto-odotuksensa ja riskisisältönsä suhteen erilaisia. Jokaisella salkulla on salkunhoitaja, jonka tehtävänä on saada salkulle paras mahdollinen tuotto suhteessa salkun riskitasoon.

Salkkuihin sijoitetut varat jaetaan kunkin salkun sijoitusstrategian mukaisesti osakkeiden, joukko-

velkakirjojen ja rahamarkkinainstrumenttien välillä. Salkunhoitaja voi muuttaa edellä mainittujen omaisuusluokkien välistä sijoitusjakaamaa sovittun vaihteluvälin puitteissa. Salkkujen sijoituskohteet ovat sijoitusrahastoja.

Salkuista veloitetaan salkkuesitteen mukaiset hoitokulut.

SIJOITUSRAHASTOT

Varainhoitosalkkujen lisäksi vakuutussäästöä voi sijoittaa sijoitusrahastoihin. Henki-Fennian laaja rahastovalikoima koostuu useiden rahastoyhteistyökumppaneiden rahastoista. Rahastoihin voi tutustua tarkemmin osoitteessa www.fenniarahastomaailma.fi. Sivustolla voi tutkia ja vertailla sijoitusrahastoja yleisellä tasolla sekä tarkastella tarkemmin kunkin sijoitusrahaston osalta muun muassa tuottohistoriaa, arvonkehitystä ja rahastoraportteja.

Sijoitusrahastojen kulut selviävät kunkin rahaston omasta rahastoesitteestä. Esitteissä mahdollisesti esitetyt merkintä- ja lunastuspalkkioita ei peritä, kun varat sijoitetaan vakuutuksen kautta.

VARAINHOITOPALVELU

Jos vakuutukseen maksettavat maksut ja vakuutukseen kertynyt säästö ovat merkittävän suuria, tarjoaa Henki-Fennia myös mahdollisuuden liittää vakuutukseen erillinen varainhoitopalvelu Henki-Fennian yhteistyökumppaneiden tarjoamista palveluista.

SIJOITUSKOHTEIDEN VAIHTAMINEN

Vakuutukseen valittuja sijoituskohteita voidaan muuttaa myöhemmin joko muuttamalla tulevien vakuutusmaksujen sijoitusjakaamaa tai vaihtamalla vakuutussäästön sijoituskohteita. Sijoituskohteita voi vaihtaa ilman veroseuraamuksia.

KESTÄVYYSRISKIEN HUOMIOIMINEN

Vakuutuksia tarjottaessa pyritään edistämään vastuullista sijoittamista ja hallitsemaan kestävyysriskejä. Kestävyysriskeillä tarkoitetaan ympäristöön, yhteiskuntaan tai hallintotapaan liittyvää tapahtumaa tai olosuhdetta, jonka toteutumisella saattaisi olla sijoituksen arvoon kielteinen vaikutus.

Vakuutuksen kestävyysriskit riippuvat siitä, millaisia sijoituskohteita vakuutukseen liitetään. Vakuutukseen on valittavissa erilaisia sijoituspalveluja ja -kohteita, joissa huomioidaan kestävyysriskit eri tavoin. Asiakas saa tietoa kestävyysriskien mahdollisesta vaikutuksesta sijoituskohteiden tuottoon sijoituskohteita koskevasta materiaalista.

Henki-Fennia toimii sellaisten finanssialan yhtiöiden kanssa, jotka edistävät vastuullista sijoittamista esimerkiksi kansainvälisesti tunnustettuja standardeja noudattamalla. Yhtiöt huomioivat kestävyysluokittelun ja kestävyysriskit sijoitustuotteissaan ja näitä tietoja käytetään tarjottaessa vakuutuksia.

Vakuutusta tarjottaessa arvioidaan vakuutuksen ja sen sijoituskohteiden soveltuvuus ja asianmukaisuus, mutta arvioinnissa ei toistaiseksi huomioida kestävyysriskeihin liittyviä näkökulmia. Jos asiakas nostaa kestävyysriskien huomioinnin tärkeyden esiin, asiakkaalle tarjotaan hänelle soveltuvia sijoitusvaihtoehtoja, joissa kestävyysriskeihin on kiinnitetty huomiota.

Verkkopalvelu

Oma Fennia -palvelussa voi hoitaa kätevästi yrityksen vakuutuksiin liittyviä asioita. Oma Fennia -palvelussa (yrityksen yhteyshenkilö) voi sekä katsella että tehdä muutoksia ryhmäeläkesopimukseen ja siihen liitettyjen vakuutettujen tietoihin. Perustietojen lisäksi Oma Fennia -palvelussa näkyvät mm. sijoituskohteet, maksuhistoria ja maksujen jako. Myös sijoituskohteiden muutokset, vakuutettujen lisäämiset ryhmään ja lisämaksut hoituvat sujuvasti palvelussa.

Myös vakuutettu näkee verkkopalvelussa omat vakuutustietonsa. Vakuutuksenottaja voi myös antaa vakuutetuille muutosoikeuden vakuutetun omiin tietoihin ja sijoitussuunnitelmaan.

Vakuutuksenottaja voi rekisteröityä käyttäjäksi osoitteessa www.fennia.fi. Vakuutettu voi kirjautua palveluun omilla henkilökohtaisilla verkkopankkitunnuksillaan.

Lainsäädäntö

KÄSITTELEMME HENKILÖTIETOJA LUOTTAMUKSELLISESTI

Käsittelemme Fenniassa asiakkaidemme henkilötietoja tietosuoja- ja vakuutuslainsäädännön mukaisesti. Huolehdimme aina asiakkaidemme yksityisyyden suojasta henkilötietojen käsittelyssä.

Voimme hyödyntää automaattista päätöksentekoa vakuutus- ja korvauspäätöksissä. Automaattisesta päätöksenteosta ilmoitetaan erikseen automaattista päätöksentekoa hyödyntävän palvelun yhteydessä ja pyydetään tarvittaessa suostumusta sen hyödyntämiseen. Sinulla on aina oikeus saattaa asiasi manuaalisesti käsiteltäväksi.

Rekisteröidyllä on oikeus tarkastaa itseään koskevat henkilötiedot verkkopalvelussamme ja vaatia virheellisen tai vanhentuneen tiedon korjaamista. Luovutamme tietojasi vain lainsäädännön nojalla tai antamasi suostumuksen perusteella. Käytämme palvelujemme tuottamisessa ja henkilötietojen käsittelyssä apunamme huolellisesti valittuja ulkopuolisia palveluntarjoajia. Siirrämme palveluntarjoajalle vain ne tiedot, jotka ovat tarpeellisia palvelujen tuottamista varten. Palveluntarjoajamme toimivat meidän puolestamme ja lukuun, eikä heillä ole itsenäistä oikeutta käyttää tietoa.

Vakuutusyhtiöihin kohdistuvan rikollisuuden torjumiseksi ilmoitamme yksityishenkilöä koskevista vahingoista vakuutusyhtiöiden yhteiseen vahinkorekisteriin. Väärinkäytösrekisteriin ilmoitetaan myös tiedot henkilöistä, joiden epäillään syyllistyneen vakuutusyhtiöön kohdistuvaan rikokseen.

Voit tutustua tapaamme käsitellä henkilötietoja osoitteessa www.fennia.fi/tietosuoja. Löydät verkkosivuiltamme myös henkilörekistereidemme selosteet ja tietoa oikeuksistasi.

Voit kysyä meiltä yleistä tietoa henkilötietojen käsittelystä sähköpostitse osoitteella tietosuoja@fennia.fi.

PUHELUIJEN TALLENTAMINEN

Tallennamme puheluita vakuutus-, korvaus- ja erikoistarkastustoiminnoissa asiakassuhteen hoitamiseksi ja käydyn keskustelun sisällön varmenttamiseksi. Saatamme tallentaa puheluita myös koulutuskäyttöön asiakaspalvelumme parantamiseksi.

RAHANPESUN JA TERRORISMIN RAHOITTAMISEN ESTÄMINEN

Asiakkaan tuntemistietoja ja muita henkilötietoja voidaan käyttää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu, tutkintaan saattamista varten.

VAKUUTUSYHTIÖN TOIMILUPA; SOVELLETTAVA LAINSÄÄDÄNTÖ JA VALVONTAVIRANOMAISET

Vakuutuksenantajana toimii Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia, joka on Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian omistama henkivakuutusyhtiö.

Fennia-konsernin yhtiöt Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia ja Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia ovat saaneet toimilupansa Suomessa ja soveltavat toiminnassaan Suomen voimassa olevaa oikeutta.

Yhtiöiden kotipaikka on Helsinki ja sopimuskielet ovat suomi ja ruotsi.

Valvontaviranomainen:
Finanssivalvonta
Puhelin +358 9 183 51
kirjaamo@finanssivalvonta.fi
www.finanssivalvonta.fi

Henki-Fennia on merkitty seuraaviin julkisiin rekistereihin: kaupparekisteri, verohallinto, ennakkoprintärekisteri, arvonlisäverovelvollisten rekisteri ja työnantajarekisteri.

Henki-Fennian vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskeva kertomus on saatavissa osoitteessa www.fennia.fi.

Henki-Fennia ei anna henkilökohtaisia suosituksia tarjoamistaan ryhmäläkevakuutuksista.

Vakuutusten tarjoamiseen osallistuva henkilö voi saada palkkion kustakin myydystä vakuutuksesta ja palkkion määrä voi perustua myytyjen vakuutusten kappalemäärään ja vakuutusmaksujen suuruuteen. Määrä voi perustua tietyn aikavälin tavoitteiden ylittymiseen ja määräytyä vasta tarjoamistilanteen jälkeen.

MUUTOKSENHAKU HENKI-FENNIAN PÄÄTÖKSEEN

Jos asiakas on tyytymätön Henki-Fennian vakuutusasiassa tekemään päätökseen, hän voi saattaa päätöksen Vakuutus- ja rahoitusneuvonnan, Vakuutuslautakunnan, Sijoituslautakunnan tai kuluttajariitalautakunnan käsiteltäväksi.

Yhteystiedot:
FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonta: www.fine.fi,
Kuluttajaneuvonta: www.kuluttajaneuvonta.fi ja
Kuluttajariitalautakunta: www.kuluttajariita.fi.

Jos asiakas on tyytymätön päätökseen, voi hän nostaa kanteen kotipaikkansa tai vakituisen asuinpaikkansa käräjäoikeudessa tai Helsingin käräjäoikeudessa.

